

A demencia ellátás klinikai irányelve és nemzeti programja

Pákáski Magdolna
SZTE Pszichiátriai Klinika

A demencia protokoll célja

- A demencia felismerésének javítása
- A korai diagnózis, nyomonkövetés és gondozás szemléletének kialakítása
- Korszerű hazai demencia ellátás szakmai hátterének biztosítása
  - epidemiológiai adat,
  - kockázati tényezők,
  - diagnosztikai és terápiás lehetőségek

Incidencia, prevalencia

- Az idős kort megélő emberek abszolút és relatív száma ↑↑,
- Öregedési index : 65 év felettiék/14 év alattiak
KSH adatok 2003: **95,4%**   2017: **128,5%**
- Magyarországon a demens betegek száma: 100.000 – 500.000 között,
2050-re megduplázódik.
- Demenciára fordított éves költség 2.000.000 Ft/beteg
- Teljes éves ráfordítás 262,57 milliárd Ft, 26x-osa a myocardialis infarktusra fordított költségnek.

(Érsek és mtsai, 2010)

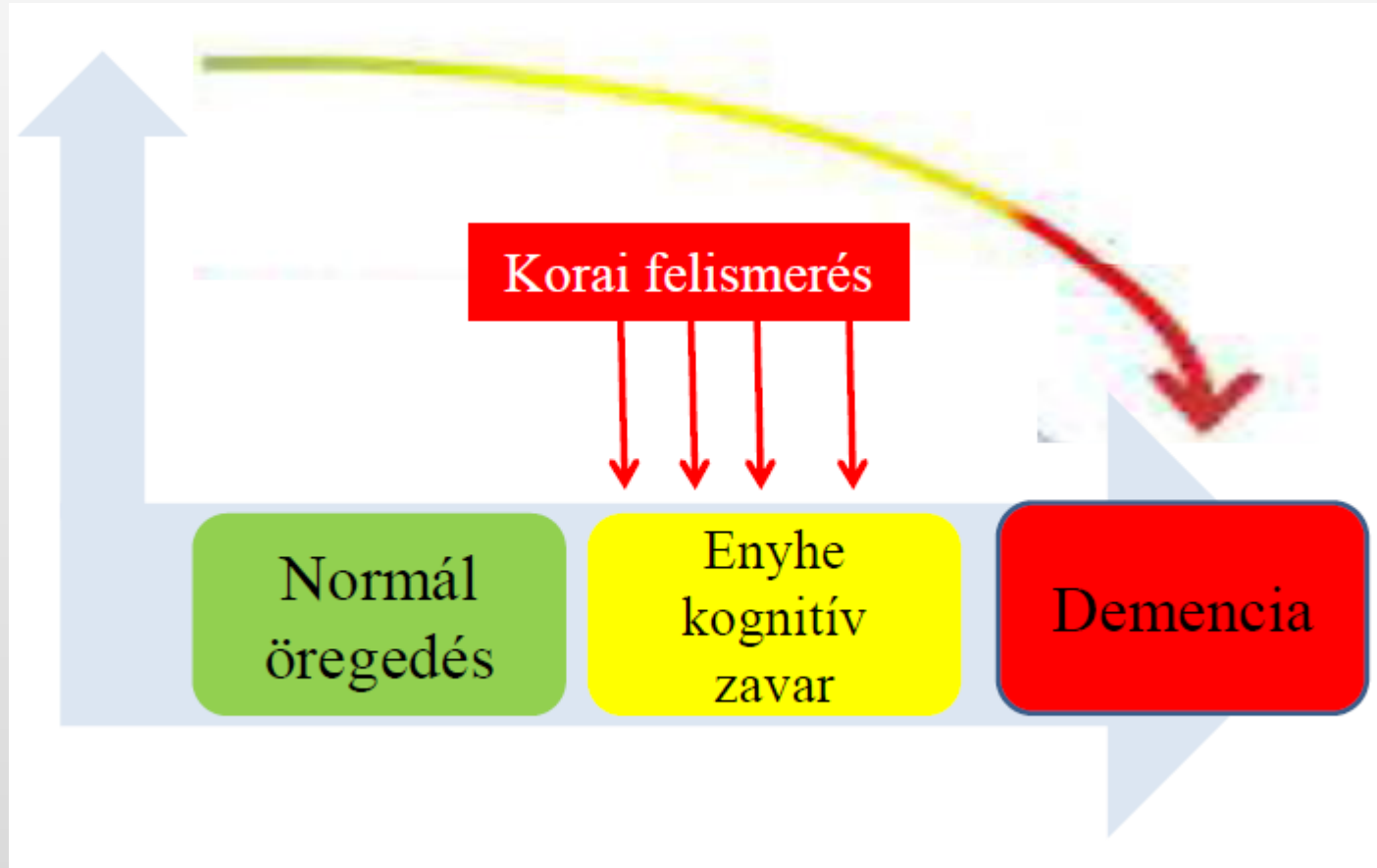
(Érsek és mtsai, 2010)
11/11/2018

Korai diagnózis: kockázati tényezők

Nem módosítható rizikó tényezők	Módosítható rizikó tényezők			
	Vaszkuláris és metabolikus	Életmódi	Környezeti	Egyéb
életkor	hipertónia	fizikai, szellemi aktivitás	trauma	depresszió
nem	diabetes mellitus	dohányzás		
genetikai faktorok	Hiperkoleszterinémia	alkoholfogyasztás		
	homocisztein szint ↑	elhízás		

Háziorvosi szerep!

Korai diagnózis: az enyhe kognitív zavar (EKZ)

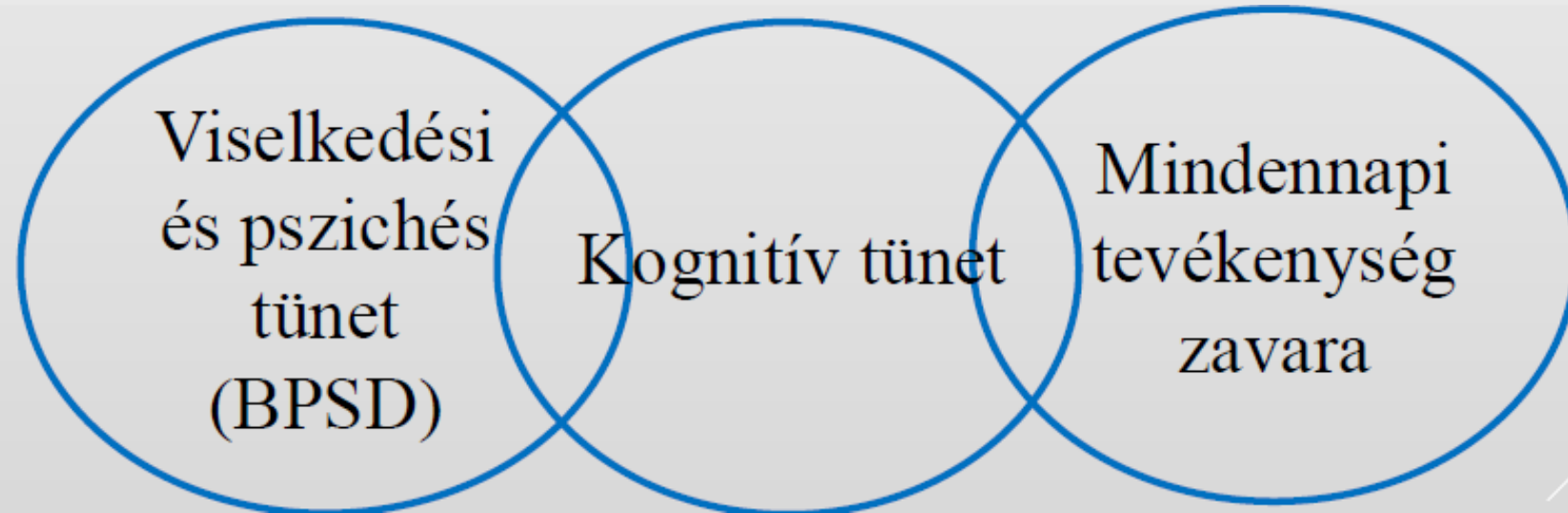
- Az átlagéletkor növekedésével az EKZ előfordulása is gyakoribb
- Nagyobb a demencia kockázat
- Reverzibilis ok kiderítése, kedvező kimenetel
- Tervezhetőség

Ajánlások az EKZ megállapításához

- A szubjektív memória zavar önmagában nem elegendő a diagnózishoz.
- Validált mérőskála: Mini-Mentál Teszt, Órateszt
- Pozitivitás esetén további vizsgálatok az ok kiderítésére, szakorvosi feladat
- Kezelhető rizikótényezők áttekintése (pl. gyógyszer mellékhatás, alvási apnoe, depresszió).
- Tájékoztatás: jelenleg nincs elfogadott biomarker.
- 6–12 havonta a neurokognitív tesztek ismétlésével kontroll vizsgálat elvégzése javasolt.

Demenciával járó kórállapotok

Alzheimer-kór	60-70%
Vaszkuláris demenciák	10-25%
Lewy-testes demenciák	10-30%
Frontotemporális demenciák	5%

Diagnózis: a diagnosztika célja

- A demencia tényének és súlyosságának klinikai megítélése
- A demencia hatása a beteg ítélőképességére és viselkedésére
- A szóba jövő kórok(ok) feltérképezése
- A társuló és szövődményes betegségek megállapítása.

Diagnózis: pszichodiagnosztika

Pszichodiagnosztikai minimum:

Mini-Mentál Teszt
Órateszt

1. vizsgálat + évente
legalább 1 alkalommal

Háziorvosi praxis

Részletesebb pszichometriai tesztek elvégzése opcionális, a rendelkezésre álló személyzet kapacitásának függvényében választható.

Szakorvosi feladat

+ depresszió szűrés: Geriátriai depresszió skála (GDS)

Diagnózis

- Korábbi protokoll diagnosztikai repertoárja
- Cerebrospinális folyadék

Amyloid β , tau, P-tau
Tau, P-tau, 14-3-3
 α -synuclein

Alzheimer-kór
Creutzfeldt-Jakob betegség
Parkinson demencia, Lewy testes
demencia

Terápia

Terápia célja:

1. A kognitív tünetek javítása
2. A betegség progressziójának lassítása
3. A BPSD tünetek enyhítése
4. A legoptimálisabb életminőség elérése

Neurológia
Pszichiátria
Geriátria

Pszichológusok
Ápolók,
Gyógytornászok,
Foglalkoztató szakemberek,
Dietetikusok,
Szociális munkások.

Kognitív funkciót javító terápia

Progresszív demenciát javító gyógyszerek: neurológus, pszichiáter

- Kolinészterázgátlók (donepezil, rivastigmin)
bizonyított hatékonyság: Egészesen (Ginkgo biloba kivonat)
- NMDA receptor antagonisták (memantin)
nincsenek
- indikálhatók: piracetam, vinpocetin, de evidenciájuk nincs
- alkalmazhatóság, ■ lehetséges mellékhatás
- tünet specifikus hatékonyság, ■ hatékonyság megállapításához
- kiszerezési formák, szükséges orvosi beavatkozások,
- dozírozás, ■ gyógyszerváltási paradigmák

Demenciához társuló viselkedési és pszichés tünetek (BPSD) gyógyszeres kezelése

- Pszichiáter szakorvosi kompetencia
- Antipszichotikumok: alacsony dózis
lassú dózisémelés
rövid ideig történő alkalmazás
- Benzodiazepinek, hipnotikumok csak indokolt esetekben javasoltak!

Tiaprid
Risperidon
Haloperidol

Hosszú távú betegellátás

- Otthoni felügyelet biztosítás
- Átmeneti időre kórházi beutalás (szomatikus vagy pszichiátriai osztály)
- Ápolási osztály
- Szociális intézmény
  - Államilag finanszírozott
  - Egyházak által működtetett
  - Magán

Probléma: pszichiátriai ellátás egyik neuralgikus pontja

- Indokolatlan beutalások akut osztályokra
  - hazaküldési akadályok – fogadóképeség hiány
  - krónikus, ápolási osztályok: helyhiány
  - szociális otthon : hosszú várakozási idő

Célok, megoldási javaslat

- Ápolási osztályok, szociális otthonok   copayment-es ellátás
- Gerontopszichiátriai profilú kiskórházak
- Idősek ellátására specializálódó magánvállalkozások támogatása
- Szülőtartási kötelezettség

WHO demencia elleni világméretű cselekvési terve (WHO Global action plan on the public health response to dementia 2017 – 2025).

Magyarország: Idős-ügyi és nemzeti demencia – ellenes stratégia kidolgozása jelenleg folyamatban van.

Köszönöm a figyelmet!